

Matusikkerhet under den første fasen av koronapandemien blant innvandrere og for hele befolkningen i Norge

Food Insecurity during the First Wave of the COVID-19 Pandemic for Migrants and for the Whole Norwegian Population

Esperanza Diaz

Leder, Pandemisenteret, UiB

Esperanza.diaz@uib.no

Pierina Benavente

Stipendiat, Pandemisenteret, UiB

Pierina.Velando@student.uib.no

Adriana Oliva-Arocas

Stipendiat, Universidad de Alicante, Spain

adriana.oliva@ua.es

Sammendrag

Bakgrunn: Innvandrere utgjør 15 % av befolkningen, men representerer 30–40 % av positive tilfeller av covid-19 i Norge. Inngripende smitteverntiltak og nedstengning fører til nedgang i økonomien. Matusikkerhet oppstår i situasjoner med begrenset eller usikker tilgang til ernæringsmessig tilstrekkelig og trygg mat og kan bli påvirket av krisesituasjoner. Målet med prosjektet var å undersøke matusikkerhet blant hele befolkningen og innvandrere under den første fasen av koronapandemien.

Metode: I en ekstra runde av Medborgerpanelet (NMP) svarte 4025 personer på spørsmålet «I løpet av koronapandemien, har du vært bekymret for at du vil gå tom for mat før du kan kjøpe igjen?». Samme spørsmål oversatt til fem språk (somalisk, polsk, tamil, arabisk og spansk) ble besvart av 529 innvandrere som del av studien InnCovid.Norge noen uker etter.

Hovedfunn: Blant NMP-respondentene hadde 16 % noen gang og 1 % ofte vært bekymret for å gå tom for mat. Tilsvarende prosent var 31 % og 7 % for innvandrere, men med forskjeller mellom gruppene.

Konklusjon: Koronapandemien påvirker matsikkerhet i det norske samfunnet og rammer innvandrere spesielt. Evaluering og dekning av slike basale behov burde bli prioritert av myndighetene.

Nøkkelord

migrant, flyktning, matusikkerhet, pandemi, arbeidsledighet

Abstract

Background: Immigrants make up 15% of the population but represent 30–40% of positive cases of COVID-19 in Norway. Infection control measures and business closures lead to economic recession. Food insecurity exists in situations of limited or insecure access to nutritionally adequate and safe food and can affect the population in times of crisis. The aim of this project was to investigate food insecurity among the entire population and immigrants during the first wave of the COVID-19 pandemic.

Method: In an additional round of the Citizens' Panel (NMP), 4,025 respondents answered the question, «During the corona pandemic, have you been worried that you will run out of food before you can buy again?» The same question, translated into five languages (Somali, Polish, Tamil, Arabic and Spanish) was answered by 529 immigrants as part of the study InnCovid.Norway a few weeks later.

Main findings: Among NMP respondents, 16% had ever and 1% often been concerned about running out of food. The corresponding percentages were 31% and 7% for immigrants, with differences among groups.

Conclusion: The corona pandemic affects food security in the Norwegian society and particularly affects immigrants. Evaluation and coverage of such a basic need should be a priority for the authorities.

Keywords

immigrant, refugee, food insecurity, pandemic, unemployment

Bakgrunn

Matusikkerhet oppstår i situasjoner med begrenset eller usikker tilgang til ernæringsmessig tilstrekkelig og trygg mat (Service, 2021). Koronapandemien har økt matusikkerhet globalt og truer mennesker som vanligvis tar maten for gitt under normale omstendigheter (Swinnen & McDermott, 2020). Til tross for at skandinaviske land er blant de mest velstående i verden, preget av begrensede økonomiske ulikheter og universelle sosiale velferdsprogrammer, var forekomsten av noen grad av matusikkerhet rapportert til å være 27–37 % i Norden i 2012 (Borch & Kjærnes, 2016). Inngripende smitteverntiltak og nedstengning under koronapandemien har ført til nedgang i økonomien. I Norge hadde 15 % av husholdningene lavere inntekter ved utgangen av juni 2020 enn de hadde før koronapandemien, og 5 % av husholdningene måtte låne penger til mat og andre nødvendige utgifter. Hushold som fra før levde på stramme budsjetter, var verst rammet (Poppe & Kempson, 2020).

Innvandrere utgjør 15 % av befolkningen i Norge og er overrepresentert i koronastatistikken (Indseth et al., 2020; Smith & Wesselbaum, 2020). Mange innvandrere jobber i lavinntektsyrker og er blitt forholdsmessig hardere rammet av pandemien også økonomisk. Den registrerte arbeidsledigheten blant innvandrere lå på 14 % i andre kvartal 2020. Tilsvarende tall for befolkningen eksklusive innvandrere var 5 % (SSB, 2020b). Det er tidligere beskrevet at for enkelte innvandrergupper kan den økonomiske situasjonen i perioder bli så vanskelig at de ikke kan skaffe nok mat for seg selv og familiene (Terragni et al., 2018). Flyktninger er spesielt sårbare for matusikkerhet både før, under og etter migrasjonsprosessen (Henjum et al., 2019). En studie gjennomført i 2017 i åtte asylmottak i Sørøst-Norge viste at 93 % var matusikre. Av disse rapporterte 12 % at de opplevde matusikkerhet uten sult, 84 % matusikkerhet med sult og 4 % at deres barn sultet (Terragni et al., 2018).

For å være matsikker er det ikke nok «å være mett» på nåværende tidspunkt. Man skal heller ikke bekymre seg for om man har mat til seg selv og familien i nærmeste fremtid (Terragni et al., 2018). Frykt for å ikke ha nok mat var utbredt i begynnelsen av pandemien. Ifølge Sifo-undersøkelsen førte koronafrykt til at omtrent en av fem forbrukere hamstret eller kjøpte inn ekstra mat og dagligvarer med lang holdbarhet som ris, pasta og hermetikk i løpet av mars (Poppe & Kempson, 2020). Tidligere opplevelser av mangel på mat i forbindelse med kriser eller katastrofer kan trolig øke frykten for matusikkerhet. Det er nylig rapportert at ungdommer med lavere sosioøkonomisk status og de med bakgrunn fra lav-

inntektsland bekymret seg mer enn andre ungdommer i Norge under den første tiden av pandemien (Lehmann et al., 2021).

Økt matusikkerhet kan forverre helsesituasjonen under pandemien på kort sikt og øke migrasjon og konflikter mellom land på lengre sikt (Loopstra et al., 2015; Swinnen & McDermott, 2020). En økning i matusikkerhet kan dessuten forverre eksisterende sykdommer og påvirke helsen negativt generelt, noe som reduserer evnen til å motstå en virusinfeksjon og dermed gjøre epidemier mer alvorlige. Matusikkerhet er også knyttet til dårligere inntekt, noe som også øker befolkningstettheten, som igjen kan øke sannsynligheten for smitte (Harris & Sandal, 2020).

Rett til «tilfredsstillende mat» og «å være trygget mot sult» er lovfestet i den norske menneskerettsloven (1999). Kunnskap om matusikkerhet under koronapandemien er nødvendig for å vurdere behovet for målrettede tiltak for mennesker som strever under denne krisen. Det er spesielt viktig å få data om innvandrere i denne sammenhengen, siden de kan være mer sårbare for å havne i matusikre situasjoner som beskrevet over. Målet med denne artikkelen var dermed å undersøke matusikkerhet under den første fasen av koronapandemien blant hele befolkningen og blant fem store innvandrergupper i Norge.

Materiale og metode

Materialet vi presenterer i denne artikkelen, stammer fra to forskjellige kilder som benyttet de samme spørsmålene med noen ukers mellomrom. Norsk medborgerpanel (NMP) er en internettbasert undersøkelse av norske medborgeres holdninger som gjennomføres regelmessig av Universitetet i Bergen. En ekstra NMP-spørreundersøkelse ble sendt ut i koronapandemiens første fase (20.–29. mars 2020) gjennom e-post til en tilfeldig utvalgt gruppe av voksne fra Folkeregisteret. Undersøkelsen er på norsk og hadde i sin helhet en svarprosent på 78 (Sætrevik, 2020). Data fra NMP er håndtert av NSD – Norsk senter for forskningsdata, og personvern er ivaretatt etter godkjente prosedyrer (Universitetet i Bergen, 2020). Dataene ble lagret og håndtert på en sikker server (Fontana). Som ved tidligere undersøkelsesrunder var innvandrere kraftig underrepresentert i denne runden av NMP med kun 5,7 % versus 15 % i befolkningen (Harris & Sandal, 2020). InnCovid.Norge-prosjektet ble derfor igangsatt for å sørge for å få informasjon fra innvandrere som foretrakk å svare på sitt eget språk. En seleksjon av 40 spørsmål fra NMP ble oversatt til polsk, arabisk, somalisk, tamil og spansk av profesjonelle oversettere. Små justeringer i alderskategorier ble foretatt for bedre å dekke demografien blant innvandrere, som er yngre enn majoritetsbefolkningen (SSB, 2020a). Spørreundersøkelsen ble tilgjengeliggjort gjennom websiden <https://www.inncovid.no> fra 25. mai til 1. juli 2020 (Inncovid.Norge, 2020). Vi rekrutterte deltakere til InnCovid gjennom radiokanaler, Facebook og andre uformelle nettverk i tett samarbeid med nøkkelpersoner fra innvandrer miljøene. Til tross for at vi ikke kunne sende personlig invitasjon til mulige deltakere, regnet vi ut at vi trengte minimum 500 voksne (18+) deltakere for å få en andel av innvandrerguppene tilsvarende andelen av respondenter til NMP generelt i samfunnet, og vi holdt undersøkelsen åpen til målet var nådd. For InnCovid.Norge brukte vi Nettskjema for å lage undersøkelsen og samlet data direkte inn i den sikre serveren TSD. InnCovid.Norge-prosjektet er godkjent av REK med hjemmel i helseforskningsloven §10 (132585 INNCO-VID Norge).

For denne artikkelen bruker vi informasjon om tre variabler: kjønn, alder og forventede forandringer i inntekt under koronapandemien målt ved spørsmålet «Hvordan tror du husstandsinntekten din vil være i 2020 på grunn av pandemien» med fem mulige svar, som ble omgjort til tre kategorier: «lavere», «omtrent det samme» eller «høyere». I denne ekstra

runden av NMP ble 4025 voksne (18+) personer stilt spørsmålet «I løpet av koronapandemien, har du vært bekymret for at du vil gå tom for mat før du kan kjøpe igjen?» med tre mulige svar: «aldri», «av og til» og «ofte». Det er basert på det første spørsmålet i The Global Food Insecurity Experience Scale (FIES) (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2020) og ble forandret til å gjelde i den første fasen av koronapandemien.

Vi presenterer deskriptive analyser separat for alle språkgrupper og forekomst av matusikkerhet som dikotom variabel («aldri» versus «av og til» eller «ofte»), stratifisert for alder, kjønn og forventet inntekt for hver av språkgruppene. Data ble analysert ved bruk av Excel og Stata 16.0.

Resultat

Spørsmålene ble besvart i sin helhet på norsk av 3998 av 4025 deltakere i NMP og alle 529 deltakere i InnCovid: 174 på polsk, 137 på arabisk (hovedsakelig fra Syria), 113 på spansk (hovedsakelig fra Spania og Chile), 72 på tamil og 33 på somali. Alder og kjønn var forskjellig distribuert i begge undersøkelsene (tabell 1). Litt over en fjerdedel av hele befolkningen (27 %) og nesten halvparten av innvandrerne (47 %) svarte at de forventet lavere husholdningsinntekt på grunn av pandemien, men det var forskjeller mellom innvandrergruppene. De fra Somalia lignet mest på hele befolkningen. Totalt 17 % av hele populasjonen og 38 % av innvandrerne var ofte eller iblant bekymret for å gå tom for mat før de kunne kjøpe igjen. Andelen var høyest blant de som svarte på tamil, og lavest blant spansktalende. Hele 10 % av de arabisktalende svarte at de ofte hadde en slik bekymring.

Tabell 1. Beskrivelse av gruppene etter språk

	Norsk	Polsk	Arabisk	Spansk	Tamil	Somalisk	Alle ikke norsk
Antall	4025	174	137	113	72	33	529
Kjønn, %							
Kvinner	52.0	42.0	40.9	64.6	51.4	39.4	47.6
Menn	48.0	58.1	59.1	35.4	48.6	60.6	52.4
Aldersgruppe*, %							
1	8.6	2.9	17.5	9.7	4.2	3.0	8.3
2	11.5	28.2	43.1	34.5	8.3	18.2	30.1
3	15.7	31.6	26.3	34.5	15.3	21.2	28.0
4	22.6	25.3	11.0	15.0	45.8	42.4	23.3
5	40.5	12.1	2.2	6.2	26.4	15.1	10.4
Forventet inntekt, %							
Lavere	27.3	47.7	56.9	38.9	41.7	30.3	46.3
Samme	70.0	49.4	38.7	55.8	55.6	66.7	49.9
Høyere	2.7	2.9	4.4	5.3	2.8	3.0	3.8
Bekymring for mat, %							
Aldri	83.6	63.2	62.8	73.5	34.7	57.6	61.1
Av og til	15.7	32.2	27.0	23.0	59.7	39.4	33.1
Ofte	0.8	4.6	10.2	3.5	5.6	3.0	5.9

* Alderskategorier: InnCovid: 1 (18–25), 2 (26–35), 3 (36–45), 4 (46–55), 5 (56+) NMP: 1 (18–29), 2 (30–39), 3 (40–49), 4 (50–59), 5 (60+)

Stratifiserte analyser (tabell 2) for hver av språkgruppene viser at innvandrere bekymrer seg mer enn norsktalende uansett inndelingskategori. Kvinner er mer bekymret enn menn, men forskjellene mellom gruppene varierer mellom nesten lik bekymring mellom kjønn blant polsktalende og tre ganger større bekymring blant kvinner i forhold til menn fra Somalia. Blant norsktalende ser de som er 30–50 år gamle, ut til å være mest bekymret. Informasjon fra de forskjellige aldersgruppene blant innvandrere viser ikke noe klart mønster og må tolkes med forsiktighet på grunn av lavt antall i enkelte aldersgrupper. Generelt ser det ut som om de som forventer stabil inntekt, er minst bekymret for å gå tom for mat, men også blant dem bekymrer innvandrere seg nesten tre ganger som mye sammenlignet med hele befolkningen.

Tabell 2. Forekomst av matusikkerhet per språkgruppe, stratifisert på kjønn, alder og forventet inntekt. Matusikkerhet definert som de som svarer «av og til» eller «ofte» på spørsmålet «I løpet av koronapandemien, har du vært bekymret for at du vil gå tom for mat før du kan kjøpe igjen?»

	Norsk	Polsk	Arabisk	Spansk	Tamil	Somalisk	Alle innvandrere
Kjønn							
Kvinner	18.1	37.0	39.3	27.4	67.6	76.9	41.3
Menn	14.6	36.6	35.8	25.0	62.9	20.0	36.8
Aldersgruppe*							
1	15.7	40.0	41.7	18.2	66.7	100.0	38.6
2	26.8	34.7	28.8	28.2	66.7	50.0	32.7
3	21.5	36.4	44.4	30.8	90.9	42.9	41.2
4	15.0	43.2	40.0	23.5	57.6	35.7	43.1
5	12.5	28.6	66.7	14.3	63.2	40.0	41.8
Forventet inntekt							
Lavere	21.7	37.4	38.5	36.4	70.0	40.0	41.6
Samme	14.3	36.1	30.2	22.2	62.5	45.5	36.4
Høyere	18.7	40.0	83.3	0.0	50.0	0.0	40.0

* Alderskategorier: *Inncovid*: 1 (18–25), 2 (26–35), 3 (36–45), 4 (46–55), 5 (56+)
NMP: 1 (18–29), 2 (30–39), 3 (40–49), 4 (50–59), 5 (60+)

Diskusjon

Koronapandemien har konsekvenser langt ut over det som kan telles i antall smittede og dødsfall. Det er allerede blitt varslet at matsituasjonen i verden kommer til å bli betydelig forverret som følge av koronakrisen (Swinnen & McDermott, 2020). Resultatene våre fra Norge viser at 16 % av hele befolkningen og dobbelt så mange innvandrere var bekymret for å gå tom for mat i den første fasen av pandemien. Til tross for at begge undersøkelsene ble lansert med nesten åtte ukers mellomrom og har noen metodologiske forskjeller når det gjelder rekruttering, tyder de store tallforskjellene på at innvandrere i Norge føler seg spesielt matusikre i den nåværende pandemien. Dette understøttes av tidligere litteratur som beskriver noen innvandrergupper som sårbare for matusikkerhet etter migrasjonsprosessen (Terragni et al., 2018).

Det er foreløpig få studier om matusikkerhet under koronapandemien i Europa, og de har brukt forskjellige instrumenter for å måle matusikkerhet. En italiensk studie blant familier med små barn brukte en modifisert versjon av «Hunger Vital Sign» med spørsmål før og etter pandemien og viser en fordobling av matusikkerhet, spesielt i Sør-Italia, hvor økonomien er dårligere (Dondi et al., 2021). En studie i Belgia som rekrutterte deltakere gjennom sosiale medier og brukte tre modifiserte underspørsmål fra USDA Household Food Security Survey Module, viste at 10 % av belgiere ofte eller iblant var bekymret for ikke å ha nok mat (Vandevijvere et al., 2020). Så vidt vi vet, finnes det ingen studie som spesielt har undersøkt innvandreres situasjon, men en studie i USA fant at de etniske minoritetene var betydelig mer matusikre enn hvite, og konkluderte med at pandemien har avslørt og forverret matrettferdigheter i det amerikanske samfunnet (Morales et al., 2020). I Norge viser to artikler publisert fra studien «Bergen i endring» både høyere alkoholforbruk og trøstespising i den første fasen av pandemien, begge assosiert med både psykisk påkjenning og dårlig økonomi (Alpers et al., 2021), men det er foreløpig lite søkelys på matusikkerhet som følge av pandemien.

Våre funn om at kvinner og de som tror at de kommer til å ha lavere husholdningsinntekt, er mer bekymret for matsikkerheten, både i hele populasjonen og blant innvandrere, stemmer med tidligere litteratur (Swinnen & McDermott, 2020).

Matsikkerhet og mangel på det (matusikkerhet) er et flerdimensjonalt konsept som kan måles på forskjellige måter, men som ofte inkluderer faktorer relatert til tilgjengelighet, tilgang, bruk, stabilitet og kultur. For denne studien brukte vi kun ett spørsmål tilpasset pandemien for å måle matusikkerhet: «I løpet av koronapandemien, har du vært bekymret for at du vil gå tom for mat før du kan kjøpe igjen?» Spørsmålet refererer til en bekymring eller engstelse. Det er ikke nødvendig at respondenten faktisk har opplevd å ikke ha nok mat eller gå tom for mat for å svare ja på dette spørsmålet. Det er mulig at svarene fra innvandrere er mer relatert til bekymring enn til faktisk mangel på mat. Dette støttes av data fra NMP, som viser at innvandrere rapporterte noe høyere psykisk stressnivå i begynnelsen av pandemien (Harris & Sandal, 2020), og en nyere artikkel som viser at innvandrere som har vært syke med covid-19, i høyere grad presenterer posttraumatisk stress-symptomer sammenlignet med ikke innvandrere (Einvik et al., 2021). Blant de gruppene vi undersøkte, var det faktisk en høyere andel som var bekymret for matsikkerhet blant de som typisk har flyktingbakgrunn (tamil, arabisk, somali), enn de som ofte er i Norge på grunn av jobb (polske og spansktalende). Den tamilske gruppen fremsto som spesielt bekymret. Denne gruppen har lang botid i Norge og er godt integrert i samfunnet, noe som burde tyde på høyere mattrygghet. Likevel opplevde mange tamiler krig og elendighet i Sri Lanka, og det kan tenkes at noen hadde direkte opplevelse av sult i perioder, noe som kan ha trigget frykt for å sulte eller ikke ha nok mat i en ny krisesituasjon. Tilsvarende ferske opplevelser av krig kan være blant de som svarte på arabisk, hovedsakelig fra Syria, og som hadde en høy andel av bekymringer oftere enn de andre. Disse funnene bør undersøkes i videre forskning.

Bekymringen for tilgjengelighet og tilgang til mat kan skyldes tap av sysselsetting eller annen inntektskilde. Nesten en tredjedel av hele populasjonen og 44 % av innvandrerne i denne studien trodde at de kom til å ha lavere husholdningsinntekt som følge av pandemien. SSBs statistikk bekreftet noen uker senere at arbeidsledigheten hadde økt mer blant innvandrere enn ellers i befolkningen (SSB, 2020b). Dette kan forklare en del av forskjellene i matusikkerhet. Sårbarheten for matsikkerhet blant innvandrere ser også ut til å øke i vertslandene når de mister bistand fra myndigheter og andre hjelpemidler som matbanker, velledighetsorganisasjoner og donasjoner som hjalp dem i løpet av de første periodene i landet (Smith & Wesselbaum, 2020). En del slike støtteordninger ble nedstengt i begynnelsen av

pandemien da undersøkelsene ble gjennomført, og nyankomne innvandrere mistet kontakt med skoler og annen sosial støtte, noe som kan ha påvirket svarene til de som var dårligst stilt fra før. Svarene fra de arabisktalende i prosjektet, hovedsakelig fra Syria, som har bodd kort tid i landet og er avhengig av regelmessig ekstern hjelp, kan tenkes å være delvis forklart gjennom disse mekanismene. Mangel på tillit til at myndighetene klarte å håndtere situasjonen, kan også ha påvirket svaret fra enkelte innvandrergруппene i negativ retning (Diaz et al., 2020).

Matsikkerhet er ifølge en del definisjoner relatert til tilgang til kulturelt riktige matprodukter. Denne delen av definisjonen er omstridt og var ikke inkludert i vårt spørsmål. Likevel kan den kulturelle bakgrunnen ha påvirket resultatene våre hvis innvandrere opplevde det som nødvendig å bruke importerte matvarer i høyere grad enn befolkningen ellers, siden disse var mindre tilgjengelig i en periode.

Vår studie har flere metodologiske svakheter. For begge undersøkelsene kan det være flere respondenter per husholdning, noe som ville øke prevalens av matusikkerhet, gitt at begge respondentene vurderte situasjonen på samme måte. Til tross for at de samme spørsmålene ble stilt i begge undersøkelsene, tok oversettelsen av materialet og etableringen av websiden noen uker, og undersøkelsene ble derfor gjennomført med åtte ukers forskjell. I mai var likevel situasjonen mer stabil og hamstringen sluttet, noe som ville tyde på normalisering av matsikkerhet generelt på den tiden, uten at vi kan vite det sikkert.

På grunn av rekrutteringsstrategien for innvandrere, som var nødvendig for å nå grupper som er vanskelig å få med på undersøkelser av denne typen, kan svarprosenten ved Inn-covid.Norge ikke bli beregnet. Vi vet derfor ikke hvor representative informantene våre er. Undersøkelsen ble digitalt gjennomført, noe som sannsynligvis har gitt en skjevhet i deltakerne som varierer fra land til land, spesielt med tanke på de fra Somalia, som foretrekker muntlig kontakt. Videre representerer Inn-covid.Norge kun fem språkgrupper og ikke alle innvandrere. Ved å velge disse fem språkgruppene prøvde vi å dekke noe av heterogeniteten blant innvandrere i Norge og inkluderte flyktninger, familiegjenforente og arbeidsinnvandrere fra alle kontinenter og religioner med kortere og lengre oppholdstid i Norge og forskjellige typer sosioøkonomisk profil. Chilenerne og tamiler er blant de store gruppene som har bodd i Norge siden 70- og 80-tallet. Den største gruppen av arbeidsinnvandrere er personer fra Polen, som begynte å migrere rundt 2006. Spanjoler, som snakker spansk som de fra Chile, er blitt en større gruppe av arbeidsinnvandrere siden 2008. Innvandrere fra Syria har hatt den sterkeste tilveksten i Norge de siste årene og utgjør nå den største gruppen av flyktninger, fulgt av innvandrere fra Somalia, som også hovedsakelig er flyktninger. Utdanningsnivå og norsksferdigheter varierer mye mellom de fem gruppene.

Vi hadde heller ikke tilgang til innvandrerbakgrunn blant de som svarte på denne spesifikke runden ved NMP, og kunne derfor heller ikke kjøre subanalyser i det materialet. Optimalt hadde vi rekruttert fra områder med høy andel av innvandrere og gitt respondentene mulighet til å svare på sitt eget språk, men dette ble vurdert som for krevende for NMP-undersøkelsen sentralt. Vi ser likevel at den refererte studien i Belgia (Vandevijvere et al., 2020) hadde samme strategi som oss, tross den metodologiske svakheten. I tillegg måtte vi bruke to forskjellige sikre servere, og dette gjorde det umulig å gjennomføre samlede analyser. På grunn av disse metodologiske utfordringene presenterer vi data fra begge studiene separat, men stratifisert etter flere variabler, slik at data kan sammenlignes til en viss grad.

På tross av svakhetene mener vi at data fra innvandrere, som vanligvis er underrepresentert i disse undersøkelsene, gir oss viktig informasjon for en gruppe som ser ut til å være sårbar for covid-19-pandemien. Ved å presentere data fra NMP og Inn-covid.Norge parallelt klarer vi å gi et mer helhetlig bilde av samfunnet.

Konklusjon

Koronapandemien påvirker matusikkerhet i det norske samfunnet og rammer innvandrere spesielt, særlig kvinner og de som frykter en forverring av sin egen økonomiske situasjon. Evaluering og dekning av slike basale behov burde bli prioritert.

I et mangfoldig samfunn burde forskere og myndigheter tilstrebe inklusjon av alle gruppene i samfunnet ved kommende undersøkelser for å ha en adekvat beredskap for krisesituasjoner.

Takk til alle deltakere i begge prosjektene, til Elisabeth Ivarsflaten fra Medborgerpanel og hele InnCovid-gruppen.

Referanser

- Alpers, S. E., Skogen, J. C., Mæland, S., Pallesen, S., Rabben, Å. K., Lunde, L.-H., & Fadnes, L. T. (2021). Alcohol Consumption during a Pandemic Lockdown Period and Change in Alcohol Consumption Related to Worries and Pandemic Measures. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(3). <https://doi.org/10.3390/ijerph18031220>
- Borch, A., & Kjærnes, U. (2016). The Prevalence and Risk of Food Insecurity in the Nordic Region: Preliminary Results. *Journal of Consumer Policy*, 39, 261–274. <https://doi.org/10.1007/s10603-016-9316-x>
- Diaz, E., Velando, P. A. B., Rocas, A. O., & Sætrevik, B. (2020). Sammenligning av innvandreres risikovurdering, deres informasjonskilder og tillit til myndighetene under koronapandemien med tilsvarende data fra Norsk Medborgerpanel. (Comparison of migrants' risk assessment, their sources of information and trust in the authorities during the corona pandemic with corresponding data from the Norwegian Citizens Panel.). *Tidsskrift for Den norske legeforening*, Submitted.
- Dondi, A., Candela, E., Morigi, F., Lenzi, J., Pierantoni, L., & Lanari, M. (2021). Parents' Perception of Food Insecurity and of Its Effects on Their Children in Italy Six Months after the COVID-19 Pandemic Outbreak. *Nutrients*, 13.
- Economic Research Service (2021). *Definitions of Food Security*. <https://www.ers.usda.gov/topics/food-nutrition-assistance/food-security-in-the-us/definitions-of-food-security.aspx>
- Einvik, G., Dammen, T., Ghanima, W., Heir, T., & Stavem, K. (2021). Prevalence and Risk Factors for Post-Traumatic Stress in Hospitalized and Non-Hospitalized COVID-19 Patients. *IJERPH*, 18(4). <https://doi.org/10.3390/ijerph18042079>
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (2020). *Voices of the Hungry. The Food Insecurity Experience Scale*. <http://www.fao.org/in-action/voices-of-the-hungry/fies/en/>
- Harris, S. M., & Sandal, G. M. (2020). COVID-19 and psychological distress in Norway: The role of trust in the healthcare system. *Scand J Public Health*, 1(8). <https://doi.org/10.1177/1403494820971512>
- Henjum, S., Morseth, M. S., Arnold, C. D., Mauno, D., & Terragni, L. (2019). «I worry if I will have food tomorrow»: a study on food insecurity among asylum seekers living in Norway. *BMC Public Health*, 19(1), 592. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-6827-9>
- Indseth, T., Grøslund, M., Arnesen, T. M., Skyrud, K., Kløvstad, H., Veneti, L., ... Kjøllesdal, M. (2020). Covid-19 among immigrants in Norway; notified infections, related hospitalizations and associated deaths. A register based study. *Scandinavian Journal of Public Health*, Submitted.
- InnCovid.Norge (2020). *Velkommen til InnCovid.no, nettsiden om koronavirus for innvandrere i Norge!* <https://www.inncovid.no>

- Lehmann, S., Skogen, J. C., Haug, E., Mæland, S., Fadnes, L. T., Sandal, G. M., ... Bjørknes, R. (2021). Perceived consequences and worries among youth in Norway during the COVID-19 pandemic lockdown. *Scandinavian Journal of Public Health*, 1(11). <https://doi.org/10.1177/1403494821993714>
- Loopstra, R., Reeves, A., & Stuckler, D. (2015). Rising food insecurity in Europe. *Lancet*, 385. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(15\)60983-7](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(15)60983-7)
- Menneskerettsloven (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30). https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_oskn-3#KAPITTEL_oskn-3
- Morales, D. X., Morales, S. A., & Beltran, T. F. (2020). Racial/Ethnic Disparities in Household Food Insecurity During the COVID-19 Pandemic: a Nationally Representative Study. *Journal of Racial and Ethnic Health Disparities*. <https://doi.org/10.1007/s40615-020-00892-7>
- Poppe, C., & Kempson, E. (2020). *Hvordan går det med folks økonomi i koronatider?* Rapport nr. 2. OsloMet.
- Smith, M. D., & Wesselbaum, D. (2020). COVID-19, Food Insecurity, and Migration. *The Journal of Nutrition*. <https://doi.org/10.1093/jn/nxaa270>.
- SSB. (2020a). *Fakta om innvandring*. <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>
- SSB. (2020b). Innvanderledigheten på nesten 14 prosent (Immigrant unemployment nearly 14 percent). <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/innvanderledigheten-pa-nesten-14-prosent>
- Swinnen, J., & McDermott, J. (2020). *COVID-19 6 Global Food Security*.
- Sætrevik, B. (2020). Realistic expectations and prosocial behavioural intentions to the early phase of the COVID-19 pandemic in the Norwegian population. *PsyArXiv PrePrints*.
- Terragni, L., Henjum, S., Mauno, D., Barbala, I., & Haug, H. (2018). *Matsikkerhet på asylmottak i Norge: Oppsummering av hovedfunnene og mulige tiltak*.
- Universitetet i Bergen (2020). *Norsk medborgerpanel*. <https://www.uib.no/medborger/42770/om-panelet>
- Vandevijvere, S., Ridder, K. D., Drieskens, S., Charafeddine, R., Berete, F., & Demarest, S. (2020). Food insecurity and its association with changes in nutritional habits among adults during the COVID-19 confinement measures in Belgium. *Public health Nutrition*. <https://doi.org/10.1017/S1368980020005005>